

**Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara**

**Diplomová práce
MÝTY A POHÁDKY PŮVODNÍCH OBYVATEL AUSTRÁLIE
KNIHA S ILUSTRACEMI
Tereza Průchová**

Plzeň 2014

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Oddělení designu
Studijní program Design
Studijní obor Ilustrace a grafický design, specializace Ilustrace

Diplomová práce
MÝTY A POHÁDKY PŮVODNÍCH OBYVATEL AUSTRÁLIE
KNIHA S ILUSTRACEMI
Tereza Průchová

Vedoucí práce: Prof. ak. mal. Boris Jirků
Oddělení výtvarného umění
Fakulty designu a umění Ladislava Sutnara
Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2014

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2014

.....

Podpis autora

Na tomto místě bych ráda poděkovala všem, kteří přispěli k realizaci mé diplomové práce.

Můj dík patří zejména prof. ak. mal. Borisovi Jirků, PhDr. Iljovi Šedo a Janu Pelci za trpělivé vedení a cenné rady poskytované v průběhu tvorby diplomové práce.

Průchová Tereza

OBSAH

1. MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE	1
2. TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY	5
3. CÍL PRÁCE	7
4. PROCES PŘÍPRAVY	8
5. PROCES TVORBY	14
6. TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA	17
7. POPIS DÍLA	19
8. PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR	21
9. SILNÉ STRÁNKY	22
10. SLABÉ STRÁNKY	23
11. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	24
a) Knižní a periodická literatura	
b) Internetové zdroje	
12. RESUMÉ	26
13. SEZNAM PŘÍLOH	28

1. MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE

Má tvorba byla často zaměřena na ilustraci a to zejména na příběhy, kde jsou hlavním motivem zvířata. Již od dětství jsem měla velmi blízko k zvířatům a knihám o zvířatech. Moje první práce, která mě přivedla k tomuto tématu, byla kniha se snovými a bájnými zvířaty v ZOO, kterou jsem vytvořila na Základní umělecké škole ve Stříbře.

Byla to kniha s mými vymyšlenými příběhy a zvířaty, které jsem pomocí koláže a kresby umisťovala do nevšedního prostředí kouzelné zoologické zahrady. K tomuto tématu mně možná přivedly časté cesty do různých zemí, které jsem podnikala s rodiči. Poznání různých kultur a to jakým způsobem ztvárňují zvířata v umění, mě inspirovalo a rozvíjelo moji představivost. Moje ilustrace často provází nevšední barevnost. Této nevšední barevnosti si můžeme všimnout, pokud se zaměříme na umění domorodých národů. Barevnost v umění těchto národů, často vychází z jejich přírodních podmínek, tradic a náboženství, ve kterém žijí. Například umění Jižní Afriky je plné pestrých barev, které se objevuje nejen na uměleckých předmětech, ale také na pestrobarevných látkách, do kterých se halí africké ženy. Naproti tomu například barvy v umění severních národů jsou chladné a temné, cítíme z nich ovlivnění podnebím, studeným mořem, sněhem a deštěm. I když žiji v Čechách, tak cestování do zemí s teplým podnebím ve mně probudilo touhu po exotickém umění, nevšední krajině, exotické fauně a flóře, kterou jsem v Čechách nenašla.

Na mou tvorbu měla také vliv malířka Dana Raunerová (*narozená 5. 4. 1955 v Chebu, vystudovala Pedagogickou fakultu v Plzni*), která vedla mé práce na střední škole. Tato výjimečná plzeňská výtvarnice

mě naučila pracovat s barvou, uvolnit se a poddat se fantazii. V její tvorbě často nalezneme zvířecí tematiku, zejména koně. Její láska ke zvířatům a pozitivní přístup k životu se velmi odráží v její tvorbě, její obrazy a ilustrace jsou nabitý pozitivní energií a jakousi až dětskou bezprostředností, kterou není snadné v dnešním světě nalézt. Právě tento přístup mě inspiroval a dovedl k vlastnímu vidění uměleckého života. Byla to určitě jedna z velmi silných inspirací a základ pro můj další umělecký vývoj.

Další inspirací v mé tvorbě je prof. ak. mal. Boris Jirků (*narodil se 10. 4. 1955 ve Zlíně, vystudoval Akademii výtvarných umění v Praze*). S tvorbou Borise Jirků jsem se setkala při studiu na VŠ. Jeho osobitý přístup k malbě a kresbě mě ovlivnil jednak při hodinách figurální kresby a malby, ale i v mé bakalářské práci a dalších školních projektech. Nejen že mě naučil řemeslu, ale také mě posunul zas o kousek dál v mé tvorbě. Jeho konzultace a přístup ke studentům pro mě byly velmi přínosné, a zdokonalení mých kresebních a malířských schopností bylo pod jeho vedením zřetelné.

Má první práce se zvířecí tematikou a lidé, kteří mě inspirovali, jsou uvedeny výše. Když to shrnu, mohu říct, že mé dílo má blízko k exotickému umění, zvířecím motivům a nevšední barevnosti. Dále bych uvedla několik konkrétních příkladů z mé současné tvorby, která také navazuje na tuto tematiku.

Prvním zásadním dílem, které je třeba uvést je bakalářská práce, která vznikla pod vedením Borise Jirků v roce 2011. Jako téma bakalářské práce jsem si zvolila zpracování knihy a ilustrací k příběhu *Člověk obojživelník* od Alexandera Běljajeva (*narozen 16. 3. 1884 ve Smolensku, zemřel 6. 1. 1942*). Ačkoliv má tato kniha jiné téma, ráda bych na ni upozornila. Tento vědeckofantastický román, jehož děj se odehrává na

argentinském pobřeží, je plný fantazie, podivuhodných bytostí, mořských živočichů a nevšedních míst. Příběh byl pro mě sympatický také tím, že se neopírá o realitu a tím rozvíjí představivost a fantazii.

Druhým důležitým výtvarným cyklem, který ovlivnil mé další práce včetně té diplomové, byly ilustrace ke knize Africké pohádky od spisovatele Kamana Sywora Kamandy (*narodil se roku 1952 v Kongu, píše básně, novely a pohádky*), který přibližuje malým čtenářům Afriku jako svět velkých zázraků a nevšedních příběhů. Z těchto napínavých pohádek jsem si některé vybrala a vytvořila ilustrace. Inspirací pro mé ilustrace byly tradiční africké látky, africká krajina a typičtí afričtí obyvatelé a kmeny. Jednotlivé ilustrace jsou pojeté volnou malbou akrylovými barvami, častou barvou je červená a oranžová v kombinaci s černou, která se často používá právě na africkém textilu. Na většině ilustrací jsou zvířata a lidé žijící v Africe. Kompozice obrázků jsem se snažila řešit vždy tak, aby co nejvíce vystihovaly nejsilnější moment v příběhu, ale také aby byly pro čtenáře zajímavé.

Po této práci následovala kniha Déšť a jaguár - pohádky brazilských indiánů, kterou napsal Hernani Donato (*byl brazilský spisovatel, historik, novinář, pedagog, překladatel a scenárista narodil se 12. 10. 1922, zemřel 22. 11. 2012*). Pro tuto knihu, která vypráví příběhy z pralesa, jsem opět zvolila techniku malby akrylovými barvami. Barevnost ilustrací jsem zvolila ve škále zelených barev. Tuto barevnost jsem zvolila hlavně proto, že příběhy se odehrávají v Amazonii, která se hemží nejrůznějšími odstíny zelené. Ilustrace jsou stylizované, např. barevnost zvířat neodpovídá realitě. Tento princip jsem zvolila proto, že jsem chtěla jednak navodit pohádkovou atmosféru, ale také zdůraznit tajemnost samotné Amazonie.

Z množství mých dalších výtvarných prací bych na závěr ještě uvedla práce, které souvisí s říší zvířat a to jsou bajky. Bajka je lite-

rární útvar, kde vystupují zvířata, která mají obvykle lidské vlastnosti, což myslím opět probudilo mou fantazii, kdy jsem si při ilustrování vyzkoušela pracovat s motivem zvířat v různých neobvyklých situacích.

2. TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY

Tématem mé diplomové práce jsou ilustrace ke knize Mýty a pohádky původních obyvatel Austrálie od Stanislava Novotného. Kniha významného českého etnografa přináší mýty a pohádky australských domorodců, kteří jejich prostřednictvím vysvětlují vzhled země, chování zvířat a lidí i jejich obyčeje. Počátek všeho leží v tajuplné Době snů, kdy zvířata, nadpřirozené bytosti a lidé jednali a mluvili stejně a společně vytvořili svět, v němž žijeme. Tato kniha je souborem mytologických příběhů, které jsou typické pro kulturu původních obyvatel Austrálie – Austrálců. Mnoho jejich děl je tisíce let starých. Australské domorodé umění znázorňuje převážně každodenní život a činnosti domorodců, ale hlavně jejich náboženskou víru. Při své tvorbě Austrálci používají čtyři základní barvy: bílou pro starost a bolest, černou pro pomstu a smrt, žlutou pro hněv a bojovnost, červenou pro radost a lásku.

Knihu Mýty a pohádky původních obyvatel Austrálie jsem si ke zpracování diplomové práce vybrala po dlouhé úvaze a hned z několika důvodů. V první řadě to byla tematika, propojení lidského a zvířecího světa zasazeného do exotického mýtického prostředí staré Austrálie. Dalšími důvody byly návaznost na předchozí práce na knihy africké pohádky a pohádky brazilských indiánů, možnost zabývat se exotickým uměním a to konkrétně uměním domorodým a v neposlední řadě nechat pracovat fantazii a pokusit se o ilustrace australských legend očima Evropana-Čecha.

Jak jsem již zmínila, australskými pohádkami jsem navázala na předešlé práce afrických a brazilských pohádek. Kde jsem se též

zabývala studiem tamní kultury barevností a tradic, ale i zde jsem se snažila o odstup. Nechtěla jsem opisovat z jejich umění, ale snažila jsem se, aby byl zřejmý pohled člověka s odlišnou kulturou.

3. CÍL PRÁCE

Cílem mé diplomové práce je kompletní ilustrovaná kniha Mýty a pohádky původních obyvatel Austrálie – Příběhy z doby snů v minimálním rozsahu dvaceti ilustrací s odpovídající grafickou úpravou a typografií.

Mým cílem bylo vytvoření knihy s ilustracemi, které by nejen vystihly příběh a vycházely z něj, ale také aby zde byla jasná inspirace australským domorodým uměním. Přesto pro mě bylo důležité zachovat si pohled člověka žijícího v Evropě v této době.

Protože je diplomová práce závěrečný projekt, mým cílem bylo vytvořit knihu s ilustracemi, která bude zvládnuta jak po technické tak po výtvarné stránce. Chtěla jsem vytvořit knihu a ilustrace, které budou něčím jiné, i přestože jsem vycházela a navazovala na předešlé již zmíněné projekty, u této práce jsem se snažila tyto projekty překonat a přijít s něčím novým a odlišným. Hledala jsem různé přístupy jak malířské, tak kresebné. U předešlých dvou projektů jsem inspiraci pro barevnost nacházela nejen v tradičním umění těchto domorodých národů, ale také jsem vycházela z podněbí a pocitů, které ve mně vyvolávala africká krajina či amazonská džungle. U australských příběhů jsem se snažila jít ještě dál. Tato kniha byla pro mě výzvou a závřením zkušeností s podobnou tematikou.

4. PROCES PŘÍPRAVY

Na začátku každé práce se nejprve snažím nasbírat co nejvíce informací a materiálu o dané tematice a získat co nejvíce znalostí o tamní kultuře, umění a lidech. Často mi trvá déle, než přijdu na způsob, techniku a styl jakým budu příběhy ilustrovat. Několikrát pročítám povídky, než se rozhodnu, jaké příběhy a momenty by bylo vhodné ztvárnit. Ráda i zkouším různé techniky a experimenty, obvyklé udělám mnoho skic, než se dopracuji k té správné. Bylo tomu tak i při práci na australských pohádkách.

Při tvorbě diplomové práce jsem se zabývala uměním domorodé Austrálie a umělci, kteří tvoří v tomto duchu. Umění původních obyvatel Austrálie – Austrálců je umění, které spojuje minulost s přítomností, zemi, zákony a víru. Toto umění je o tradicích, mýtech, rituálech, víře a spiritualitě. Vypráví příběhy snů a víry obyvatel, žijících v souladu s přírodou a krajinou.

První osídlení Austrálie se datuje na dobu zhruba před 60-65 tisíci lety. Podle archeologických nálezů se nejstarší obyvatelé tohoto kontinentu usídlili v oblastech známých jako Kimberley's, Arnhem Land a Cape York Peninsula. Nejstarší domorodé skalní kresby jsou datovány do období před 30-40 tisíci lety.

Tyto kresby většinou vyobrazovaly zvířata, žijící všude kolem. Na těch nejstarších najdeme převážně klokany. Kromě zvířat se v tomto umění objevují i různé symboly, které se i v současné době stále používají. Jsou nedílnou součástí nejen obřadů, ale i všedního života. Proto, než jsem započala práci na vlastních ilustracích, snažila jsem se zjistit a posbírat co nejvíce materiálu o tomto domorodém umění. Jak

už jsem zmínila, můj záměr bylo vytvořit ilustrace inspirované domorodým uměním tak, aby to bylo srozumitelné pro lidi žijící v Evropě. Když jsem prostudovala odbornou literaturu týkající se australského umění, začala jsem přemýšlet, jaké podstatné prvky z toho použít. Tak například domorodé umění je plné šrafování a teček vytváří krásné vzory a obrazy. Proto se i na několika mých ilustracích objevují různé šrafury, které jsem často využila jako výplně stromů, ale i zvířat. Další jejich umělecká tradice je ukázat vnitřnosti, kostry atd. S tímto prvkem jsem se také snažila pracovat. Ilustrace k australským mýtům, ale neměli vycházet jen z prvků, které používali Australci. Mým záměrem bylo vytvořit ilustrace moderní, osobité, které by zároveň zachovaly atmosféru knihy. Proto jsem se mimo zkoumání domorodého umění Austrálie zaměřila na celkové prozkoumání umění v 19. a 20. století. V něm jsem hledala různé exotismy, které se v tomto období často ve výtvarném umění objevovaly.

Mezi styly, které se nejvíce inspirovaly a obracely na exotické umění, patří impresionismus, symbolismus, naivní umění, secese, art deco, fauvismus, expresionismus, kubismus, a surrealismus.

Impresionistický malíř a grafik Félix Bracquemond (*byl francouzský malíř, narozen 22. 5. 1833, zemřel 29. 10. 1914*) byl první kdo projevil zájem o japonismus ve Francii, svou inspiraci našel u japonského umělce Hokusaiho (*byl japonský umělec, malíř a dřevorytec, narodil se roku 1760, zemřel roku 1849*). Vlivy Japonska se objevovaly také v díle Mary Cassatt (*byla americká malířka, narodila se 22. 5. 1844 v Pensylvánii, zemřela 14. 6. 1926 ve Francii*), která byla sběratelkou japonských dřevorezů a své dílo dokonce přizpůsobila vlivům japonských tisků zvaných ukiyo-e (*je termín označující japonské obrazy dělané technikou deskotisku v 17. až 19. století*). Vlivy japonismu pak

můžeme pozorovat i v postimpresionismu. Mezi postimpresionistické umělce, kteří se inspirovali japonským uměním, patří Vincent van Gogh, Edgar Degas nebo Henri de Toulouse-Lautrec.

„Symbolisté svými tématy vycházeli z romantismu, inspirovali se mýtickou literaturou a bájemi, objevovali snové krajiny v zahradách symbolů a metafor. Jejich obrazy byly plné tajemství a hlubších duchovních významů a působily magickým kouzlem neznámých světů.“¹ Tyto znaky můžeme vztáhnout na dílo Paula Gauguina, pontavenské školy a na skupinu Nabis (*člen skupiny Nabis ovlivněný japonismem byl např. Edouard Vuillard*).

Naivní umění bylo prosto agresivity a neklidu, zavádělo diváka do snových vizí a exotických krajin. Mezi naivní umělce, kteří malovali obrazy inspirované exotikou, patří např. Henri Rousseau, který ale svou rodnou Francii nikdy neopustil, jeho veliké objevné cesty do exotických krajin se odehrávaly pouze v jeho fantazii a představivosti.

Secesní obrazy využívaly ornamentálnost přírodních tvarů, siluet stromů a listů, leknínů, mořských vln a rozevlátých ženských vlasů. Mnohá secesní díla byla ovlivněna dekorativním stylem japonské grafiky. Umělec Breadsley Aubrey si vypracoval styl, v němž sloučil kompozici japonských grafik s erotickými symboly a secesní linkou. Stejně vlivy japonismu můžeme také pozorovat u Gustava Klimta či Alfonse Muchy.

Art Deco bývá často připodobňováno k secesi, nicméně ve své podstatě klade větší důraz na moderní estetiku. Od ostatních uměleckých směrů té doby se liší hlavně svým odklonem od klasických tradic v umění, i když v mnoha případech je inspirováno orientálními

¹ http://artmuseum.cz/smery_list.php?smer_id=106, vyhledáno dne 1. 11. 2013

motivy, řeckými a římskými náměty a lze v něm vystopovat také vlivy egyptského i mayského umění.

Avantgarda bylo umělecké hnutí první poloviny 20. století. Inspirovalo se novými vědeckými objevy, technickými vynálezy a materiály, životním rytmem a novými formami velkoměstského života: filmem, jazzem, moderními dopravními prostředky, ale také právě exotikou dalekých krajů a zámořských cest. Mezi avantgardní umění zabývající se exotikou patří fauvismus, expresionismus, kubismus, a surrealismus.

Fauvističtí umělci hovoří skrz barvu, její kontrasty a komplementárnost. Barva je čistá a nespojená s objektem, fauvisté nemodelují pomocí stínu. Základem obrazu je rytmus a kontrast zářivých ploch, které ovšem musí působit harmonicky. „Mnoho fauvistů bylo inspirováno africkým uměním a sami i sbírali masky a sochy.“² Vedoucí osobností skupiny byl Henri Matisse, který též obdivoval exotické umění, černošskou plastiku a k jehož inspiracím patřilo dílo Paula Gauguina a Paula Cézanna. V roce 1912 se Matisse vydal na cestu do Afriky, která značně ovlivnila jeho tvorbu. Inspirace v exotismu se v tomto směru objevila hojně také u Paula Gauguina. Dílo Paula Gauguina je inspirováno primitivními národy a jejich kulturou, zejména jeho pobytem na Tahiti. Odvážné experimenty s barvami a zjednodušení motivu ovlivnilo několik generací umělců po něm. Byl také zastáncem dřevořezu, což spolu s primitivismem převzal například také expresionismus.

Expresionismus, který se projevuje živelnou barevností, která se ve výtvarném umění s velkým ohlasem prosadila především díky charakteristickým Gauguinovým plátnům, který stejně jako expresionisté

² Beckettová Wendy: Toulky světem malířství, Praha 2002, str. 334

hledal inspiraci u primitivních národů. Přesto v expresionismu můžeme pozorovat i určitou střídmost například u Preissigových grafických listů, které jsou zaplněny abstraktními shluky linií, inspirovanými tvaroslovím přírody a japonským uměním.

Kubismus byl ve svých počátcích inspirován africkým i indiánským uměním, které se na přelomu století dostalo do povědomí díky pařížským sběratelům umění i umělců samotných. Ti v něm viděli prvopočátek zjednodušení a abstrakce, fascinovala je jeho bezprostřednost i čistota vyjádření. Africkým a indiánským uměním byl patrně nejvíce okouzlen Pablo Picasso, který v jeho ostrých tvarech našel způsob pro vyjádření svých myšlenek, které pak byly rozvinuty v principech kubismu. Picassovo africké období se datuje mezi roky 1907–1909, kde se inspiroval černošskou skulpturou, která se tehdy začala uznávat. Vrcholným dílem jsou Avignonské slečny, které byly inspirovány právě předměty přivezenými z Afriky. V českém kubismu můžeme zase pozorovat vliv japonského umění příkladem je Emil Filla nebo Špálův akvarel *Stromy*. V roce 1938 vyšla nejrozsáhlejší a významem nejdůležitější kniha Josefa Čapka o výtvarném umění (*Umění přírodních národů*), do které shrnul své poznatky a úvahy o domorodém umění Afriky a jiných světadílů. Tato kniha byla psána pro široký okruh čtenářů, ale chtěla vyhovět i náročnějším odborným kritériím. Původ umění hledá autor v magii a náboženských obřadech.

Roli primitivismu a exotických kultur sledujeme rovněž v avantgardních programech poetismu a surrealismu Karla Teigeho, Jindřicha Štýrského a Toyen (*Ráj černochoů*).

Díla některých autorů, která vznikla v 50. a 60. letech 20. století v Čechách, působí často velmi symbolicky a inspirace exotikou je zde vel-

mi zřetelná, jsou to např. díla Svatá hlava Evy Kmentové, Čínský znak Zdeňka Sklenáře či Hlava Vivékánandy Hany Wichterlové.

Za velký návrat exotismů v Čechách jsou považována 80. a 90. léta, kdy docházelo díky novému a nezvyklému postmodernímu využívání vyjadřovacích prostředků, materiálů a křížení jak historických, tak současných témat, ke vzniku nápaditého výrazového jazyka, který často nabízel mimo jiné rovněž únik k pradávným mýtům. Jelikož 90. léta přinesla neomezenou možnost svobodně překračovat hranice, nabízí se nám řada děl, odrážejících vlastní zkušenosti a zážitky umělců z cest, vtělené do pláten i rozměrnějších sochařských objektů např. Tomáše Císařovského, Jaroslava Róny, Michala Gabriela a řady dalších. Několikrát se také opakuje téma totemicky ztvárněného božstva, členěného jednoduchými jasnými barvami a geometrickými liniemi, což dokládají Bohyně Idy Vaculkové či Šaman Olgy Francové.

Ze světových umělců 20. století, jež se obracely na exotismus, můžeme jmenovat Jean Michel Basquiata (*byl americký malíř, narodil se 22. 12. 1960 v New Yorku, zemřel 12. 8. 1988*), který se inspiroval egyptskými nástěnnými malbami, Williama Henryho Johnsona (*byl afro-americký malíř, narodil se 18. 3. 1901, zemřel r. 1970*), kterého inspirovalo africké sochařství a textilie, iráckého umělce Al Attara Suad (*narodil se roku 1942*) nebo Oonarda Jessieho (*narodil se r. 1906 v Kanadě, zemřel r. 1985 v Churchili*), který svou inspiraci našel v tradičním eskymáckém umění.

5. PROCES TVORBY

Po pečlivém přečtení knihy australské pohádky a prozkoumáním všech inspiračních zdrojů jsem se pustila do práce. Musím přiznat, že ze začátku jsem vůbec nemohla najít styl ani techniku, která by byla vhodná k této knize. Nedokázala jsem se uvolnit, a přestože jsem viděla mnoho možností, jak toto téma zpracovat, nedokázala jsem si vybrat a začít.

Na začátku jsem se logicky snažila navázat a nabrat inspiraci z pře-
dešlých dvou prací afrických pohádek a brazilských pohádek. Ale ukázalo se, že malířský přístup není na australské mýty vůbec vhodný. Přestože v australských mýtech hraje barva důležitou roli, hledala jsem zde jiný způsob, než je malba akrylovými barvami. I když se má tvorba vždy přikláněla spíše k malbě, podařilo se mi najít způsob, který mi ihned připadal správný, a věděla jsem, že to je pro tuto knihu to pravé a to je použití pastelek, které byly ideální kombinací všeho, co jsem si představovala. S pastelkami jsem se mohla věnovat barvě, struktuře a i drobným detailům, které se mi v malbě akrylovými barvami nedařilo vyjádřit. Při volbě podkladu jsem se nakonec rozhodla pro bílý papír formátu A4 a gramáži 220. Každý papír jsem před kresbou natřela vrstvou akrylové barvy, kde jsem často záměrně ponechala stopy štětce, které jsou zřetelné i po zaplnění plochy pastelkou. Barvu nátěru jsem vždy volila v odstínu tmavě červené až tmavě hnědé, tyto odstíny jsem zvolila záměrně, protože to jsou odstíny půdy. A právě tyto zemité odstíny nechaly vyniknout i světlé pastelky. Takto zvolená technika se mi zamlouval i z toho důvodu, že jsem takhle nikdy ještě ilustrace netvořila, o to víc mě tento způsob tvorby těšil.

Další řada pokusů přišla, když jsem začala hledat jakým způsobem kreslit, jaké barvy použít a jak barvy míchat či zda vůbec. Na začátku jsem si hned ujasnila, že používat celou škálu pastelek nebude vzhledem k tématu asi to pravé. Vybrala jsem tedy odstíny bílé, žluté, okrové, šedé a stříbrné. Tyto barvy jsem vybrala záměrně, protože sami Australci, jak jsem již zmínila, používali barvu bílou, červenou, žlutou a černou. Když jsem se pokoušela používat jen tyto čtyři barvy, nebylo to ono, černá barva působila tvrdě a až moc se to podobalo originálním malbám australských domorodců. Proto jsem černou barvu nahradila právě šedými a stříbrnými pastelky a žlutou barvu rozšířila o odstíny okrové a zlaté.

První skici tedy vznikaly již za pomoci těchto barev, nejprve jsem barvy nijak nemíchala a škála barev nebyla tedy až tak velká. Zpočátku jsem zvířata hodně stylizovala a snažila jsem se také zaplnit i celou plochu papíru. Po několika konzultacích s prof. Jirků jsme se shodli na tom, že by chtělo ilustrace něčím oživit, prohloubit jejich výraz a zvířata sice stylizovat, ale tak nějak na pomezí reality. Tehdy jsem začala vycházet u zvířat více z reality, začala jsem míchat barvy a také jsem rozšířila škálu o mnoho dalších odstínů. V tu chvíli jsem konečně v ilustracích cítila, že se vydávám tím správným směrem.

S takto ujasněným postupem jsem začala tvořit ilustrace přímo k jednotlivým situacím v knížce. Když jsem si ujasnila kompozici, začala jsem přemýšlet jak situaci nejlépe ztvárnit. Jelikož byly australské kresby a malby vždy bez perspektivy a spíše dekorativní, bylo pro mě často těžké vystihnout onu situaci bez použití perspektivy. Jednotlivé postavy měli působit dekorativně, plošně a přesto tam měl být příběh a akce. Jak už jsem napsala, hlavní

inspirací pro mě bylo australské umění, přesto jsem nechtěla doslova opisovat jejich techniku a taky jsem se obávala toho, aby takto ztvárněné ilustrace nebyly po pár stranách nudné a podobné. Proto jsem se snažila postavy různě zvětšovat, vyplňovat je různým dekorem, střídat škály barev a prostředí, v němž jsou umístěny. Každou ilustraci jsem se snažila odlišit od té předchozí. I při variabilitě ilustrací bylo mým cílem zachovat celistvý koncept.

6. TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA

Zpracovaná kniha obsahuje 30 celostránkových ilustrací formátu 21 x 29,7 cm a 2 ilustrace použité na předsádky, vazbu s originálními ilustracemi, a tištěný obal. Na přední i zadní stranu obalu, jsem použila ilustrace z knihy. Náklad jsou 3 knihy.

Originální ilustrace jsou dělány na bílé čtvrtky gramáže 220. Na barevný nátěr jsem použila černou, hnědou a červenou barvou značky HetColor. Na kresbu jsem použila pastelky KOH-I-NOOR HARDTMUTH Mondeluz 3720, Farber-Castle Polychromos, Farber-Castle Albrecht Dürer a Castel Polychromos 9201.

Typografii do knihy jsem zvolila v čistém a jednoduchém stylu, přišla mě pro knihu nejvhodnější. Stejně jako ilustrace, které jsou inspirovány tradičním australským uměním přesto působí současně, také typografie má působit současně, přesto vycházet z tradičních písem. Typografii jsem vytvořila v programu Adobe InDesign. Pro titul, patitul, kapitoly i text jsem použila font Dederon Serif. Text v knize je velikostí 13, prokladem 18 a řez light. Názvy jednotlivých kapitol jsou o velikosti 25, řez bolt. Titul i patitul jsou velikostí 30, řez bolt.

Ilustrace byly reprodukovány na scanneru firmy HP s rozlišením 300 DPI. Protože jsou originály často doprovázeny jemnými linkami a detaily, musela jsem skenovaný obrázek vždy lehce upravit v programu Adobe Photoshop. Úpravy na ilustracích jsem nejčastěji prováděla pomocí křivek zdůrazňující kresbu nebo barvu.

Knihu vytiskla tiskárna Euroverlag na papír Floris – noce gramáže 130.

Na předsádky a obal jsem použila stejný papír jako do knihy ale větší gramáže a to 240.

Vazbu jsem nechala zhotovit v knihařství Trnka v Plzni, na vazbu byl použit potahový papír Flamengo gramáže 120 s originálními ilustracemi z knihy.

7. POPIS DÍLA

Knihla obsahuje 30 celostránkových ilustrací, které jsem vytvořila pastelkami na papír natřený akrylovou barvou v červenohnědých odstínech. Ilustrace jsou kresleny pomocí jemných a výrazných ploch, linek a čar. Na jednotlivé ilustrace jsem použila mísení barev, a tak vznikl jemný duhový efekt. Důležitou úlohu hrají v jednotlivých ilustracích drobné detaily v podobě různých křivek, linií a teček ať už na těle zvířat či v pozadí, kde vytváří protiklad k větším vybarveným plochám. Tím se vyvažuje celá kompozice a ilustrace tak působí uceleněji, ale také tím odkazují na umění Austrálců, kteří používali pro svá díla různých teček a čar.

Příběhy v knize vychází z éry Doby snění, v níž duchovní bytosti stvořili svět. Domorodí Australané věří, že na počátku neexistovala krajina a svět byl plochý. Právě tuto dobu nazývají sněním. Postupně se ze země začaly vynořovat první bytosti, které se mohly silou své vůle přeměňovat z lidí ve zvířata a naopak. Právě tato fakta jsem se pokusila ztvárnit v ilustracích, plošnost, neobvyklé scény, snová zvířata a prapodivná krajina inspirovaná Austrálií.

Dalším výtvarným prvkem byla práce s realitou a fantasií, celek tak vytváří zajímavou kombinaci vjemu zobrazení, které se částečně opírá o realitu. Jako příklad uvedu ilustraci s krokodýlem v popředí. Krokodýli oko (viz příloha 10) je zobrazeno realisticky, stejně tak povrch jeho kůže nám připadá opravdový, celé je to ovšem ztvárněno v neobvyklých barvách a s nereálnými detaily na ostatních prvcích v kompozici ilustrace. V jiné ilustraci s ptákem Emu (viz příloha 22) se zase o iluzi reality pokouším tím, že Emu má viditelné vnitřnosti těla, kde je vidět vajíčko s mládětem. Právě tento způsob zobrazování vnitřností také

často používali sami domorodí Australci. V dalších ilustracích pracuji s kůrou stromů a strukturou různých rostlin, kde se inspiroji realitou a přesným druhem rostliny, ale přesto se je snažím posunout dál, za hranici reality a tím opět navodit pocit snovosti. Stejným nebo podobným způsobem pracuji se všemi ilustracemi v knize.

8. PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR

Přínos a dopad pro daný obor je obtížné posoudit, myslím si, že je těžké hodnotit dílo z pohledu autora, posoudit to musí hlavně druzí. Mé dílo má určitě slabé i silné stránky, na osobní hodnocení bych asi potřebovala určitý časový odstup.

Přesto si myslím, že jsem vytvořila zajímavou knihu. Kniha je zpracovaná jako celek a použití pastelek v neobvyklé barevnosti a na našepsovaný papír tomu přidává na zajímavosti. Také mám dojem, že exotické pohádky se obecně na našem trhu moc neobjevují, což je škoda. Již od dětství by tak mělo dítě možnost poznat rozlišnost dané kultury a tradice jiné země a kontinentu.

Knihu jsem si vybrala a zpracovala hlavně proto, aby byla pro lidi potěšením a inspirací. Dnešní trh s knihami je sice plný nejrůznější literatury a žánrů, ale mám pocit, že celková úprava knihy upadá a ilustrace je dost opomíjená. Ilustraci dnes najdeme nejčastěji jen v dětské literatuře, což je velká škoda. Myslím, že ilustrace celkově knihu obohatí a dodá jí nový rozměr.

Původní kniha *Mýty a pohádky původních obyvatel Austrálie – Příběhy z doby snů* (vydalo nakladatelství *Volvox globator, Praha 2000*) je vydaná bez ilustrace a s velmi prostou vazbou. Proto si myslím, že kdyby se kniha vydala s ilustracemi, zajímavou vazbou a přebalem, jistě by zaujala mnoho lidí a dostala se tak do podvědomí čtenářů a mohla by tak rozšířit znalosti o tradičním umění Austrálie.

9. SILNÉ STRÁNKY

Ve své práci jsem se snažila propojit australské domorodé umění a moderní evropské umění. Dále o to, aby ilustrace i přes velkou inspiraci australským domorodým uměním působily srozumitelně i pro evropského čtenáře. A myslím si, že to se mi povedlo. Také jsem se snažila zachytit atmosféru Austrálie, ale i ponechat ilustracím jakési tajemno. I když jsou ilustrace v omezené barevné škále, snažila jsem se o to, aby byla každá jednotlivá ilustrace odlišná, nicméně aby všechny obrázky působily jako celek.

Mezi silné stránky bych také řadila práci s ne příliš častým kresebným prostředkem – pastelky. Myslím si, že použitím pastelky, se mi podařilo vyjádřit tu správnou atmosféru a také se odlišit od ostatních ilustrovaných knih. Díky použití pastelky a barevně natřeného podkladu působí ilustrace netradičně, navíc podklad vytváří strukturu, kterou kresba jemnou pastelkou ještě více podtrhne. Také se mi podařilo využít tento kresebný prostředek tak, že jsem pastelky různě míchala a využívala jemných a silných linek.

Další pozitivum vidím také v tom, že jsem se pustila do knihy, která je na našem trhu velmi ojedinělá. Lidé dnes čtou spíše knihy „evropské“ a je škoda, že se v jejich četbě neobjevuje více knih s exotickou tematikou. Proto jsem se tuto mezeru snažila vyplnit a poskytnout tak českému čtenáři zajímavou knihu.

10. SLABÉ STRÁNKY

Myslím si, že se s mnoha výtvarníky shodnu, že když začne výtvarník dělat nějakou práci tak s odstupem času si pak vždy říká, že to mohl udělat jinak a lépe. Člověk se mění, zraje a nespokojenost a vývoj jsou přirozené. Jen někdy se stane, že člověk něco vytvoří a pak je s tím celý život spokojen. Ale i přesto myslím, že v té nespokojenosti a pocitu nedokonalosti, je něco krásného co nutí výtvarníka se pořád vyvíjet a zdokonalovat.

Kdybych měla zmínit konkrétní slabiny mé práce, tak by to byl těžký začátek, kdy jsem dlouho hledala techniku, způsob a styl ztvárnění knihy. Také pro mě bylo složité vyjádřit příběh v ilustraci, kde všechna zvířata a objekty byly plošné bez zobrazení prostoru. Často se mi pak stávalo, že jsem nevědomě dělala stále stejné kompozice, jelikož jsem se prostor a děj snažila vyjádřit tím, že jsem postavy na papíře zvětšovala v popředí a zmenšovala v pozadí. Také pro mě bylo obtížné odpoutat se od domorodého umění a vytvořit si vlastní styl, který nebude postaven na kopírování a bude čtenáře inspirovat.

Další slabou stránkou je čas. Bohužel v posledním ročníku není studentům umožněno pracovat jen na diplomové práci. Myslím si, že kdyby studenti mohli pracovat jen na svých diplomových pracích, mohli by se dostat víc do hloubky, zaměřili by se na hledání materiálu, inspirace, měli by více času najít různé způsoby a práce by tak určitě získala na kvalitě. Takový pocit jsem měla ze své práce alespoň já, díky jiným úkolům a školním pracím, jsem se na začátku trochu zbrzdila a poté když se člověk do své práce víc ponoří, tak přijde termín odevzdání.

11. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

a) Knižní a periodická literatura

1. AMBROSE, G. HARRIS, P. Typografie. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2010. ISBN 978-80-251-2967-8.
2. BECKETT, W. Toulky světem malířství. 4. vyd. Praha: Fortuna print, 2002. ISBN 80-7321-002-9.
3. BELTON, R. Galerie světového malířství. 1. vyd. Praha: Rebo productions, 2004. ISBN 978-80-723-4444-4.
4. BOHATCOVÁ, M. a kol. Česká kniha v proměnách staletí. 1. vyd. Praha: Panorama, 1990. ISBN 80-7038-131-0.
5. DEMPSEYOVÁ, A. Umělecké styly, školy a hnutí. 1. vyd. Praha: Slovart, 2002. ISBN 80-7209-731-8.
6. DIETMAR, E. Dadaismus. 1. vyd. Praha: Slovart, 2005. ISBN 80-7209-661-3.
7. GOMBRICH, E. H. Příběh umění. 2. vyd. Praha: Argo, 1997. ISBN 80-7203-143-0.
8. HLAVSA, O. Typographia I, Písmo, ilustrace, kniha, 1. vyd. Praha: Státní nakladatelství technické literatury, 1976.
9. HUTAROVÁ, I. Současní čeští ilustrátoři knih pro děti a mládež. -1. vyd. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 2004. ISBN 80-211-0485-6.
10. MRÁZ, B. Encyklopedie světového malířství. 1. vyd. Praha: Academia, 1988.
11. NOVOTNÝ, S. Mýty a pohádky původních obyvatel Austrálie. 1. vyd. Praha: Volvox Globator, 2000. ISBN 80-7207-352-4

11. STABENOW, C. Henri Rousseau. 1. vyd. Praha: Slovart, 2004. ISBN 978-38-228-1364-5.
12. VIGUÉ, J. Mistři světového malířství. 2.vyd. Praha: Rebo productions, 2006. ISBN 978-80-255-0075-0
13. WOLF, N. Expresionismus. Praha: Slovart, 2005. ISBN 80-7209-659-1.
14. VI. mezinárodní bienále kresby Plzeň 2008. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, Zájmové sdružení právnických osob\Bienále kresby Plzeň, 2008. ISBN 978-80-7043-723-0.

b) internetové zdroje

1. České muzeum výtvarných umění: Exotismy ve výtvarném umění 20. století v Čechách a na Moravě (online), Praha, (cit. 1. 11. 2013). Dostupný z <http://www.cmvu.cz/cz241e4/exotismy-ve-vytvarnem-umeni-xx-stoleti/>
2. Martina Glenn: Artmuseum. cz (online), Praha, (cit. 1. 11. 2013). Dostupný z http://artmuseum.cz/smery_list.php?smer_id=106
3. občanské sdružení Artalk (online), Brno, (cit. 10. 1. 2014). Dostupný z <http://www.artalk.cz/2013/01/28/tz-palmy-na-vltave-primivismus-mimoevropske-kultury-a-ceske-vytvarne-umeni-1850-1950/>
4. Aboriginal art online (online), Dostupný z <http://www.aboriginalartonline.com/>

12. RESUMÉ

The goal of my diploma thesis was to create illustrations for the book *Myths and fairytales indigenous people of Australia* – 20 illustrations minimum. The final output of the thesis is a completely illustrated book with appropriate graphic form and typography.

My individual aim was to create illustrations, which describe the story, and show my inspiration by the original aboriginal art. But I want to maintain the modern European view. In short, it was important for me to make it accessible for all readers.

The reason for choosing the book is that many of my last works has close to the exotic art, animal motifs and colorful colors. Next I would like to introduce some examples from my works witch this topic. It was illustrations for the book *African fairytales* from Kama Sywor Kamanda, who show Africa as world of great miracles and extraordinary stories. After this work I continued with the book *Rain and Jaguar – fairytales of Brazilian Indians*, which was rote by Hernani Donato. For this book that tells the story of the forest, I chose the technique of painting with acrylics. My other creative works are many. In conclusion, I introduced the work related to animals and it is fables. Fable is a story, where the animals behave as humans. This stimulated my imagination again, when I imagine animal, who behave as humans.

As I mentioned, with the book *Australian fairytales* I followed my previous work on the African and Brazilian fairy tales. Although I have dealt with the study of local culture and traditions, I try look for my own approach to show a different view of man with a different cultu-

re. I want to show the great respect to aboriginal art. When I created diploma thesis I was dealing with aboriginal art and artists who made on similar topic. Aboriginal art is an art that connects the past with the present, land, laws and faith. This art is about the traditions, myths, rituals and spirituality. It tells the story of dreams of people living in harmony with the nature and the lands.

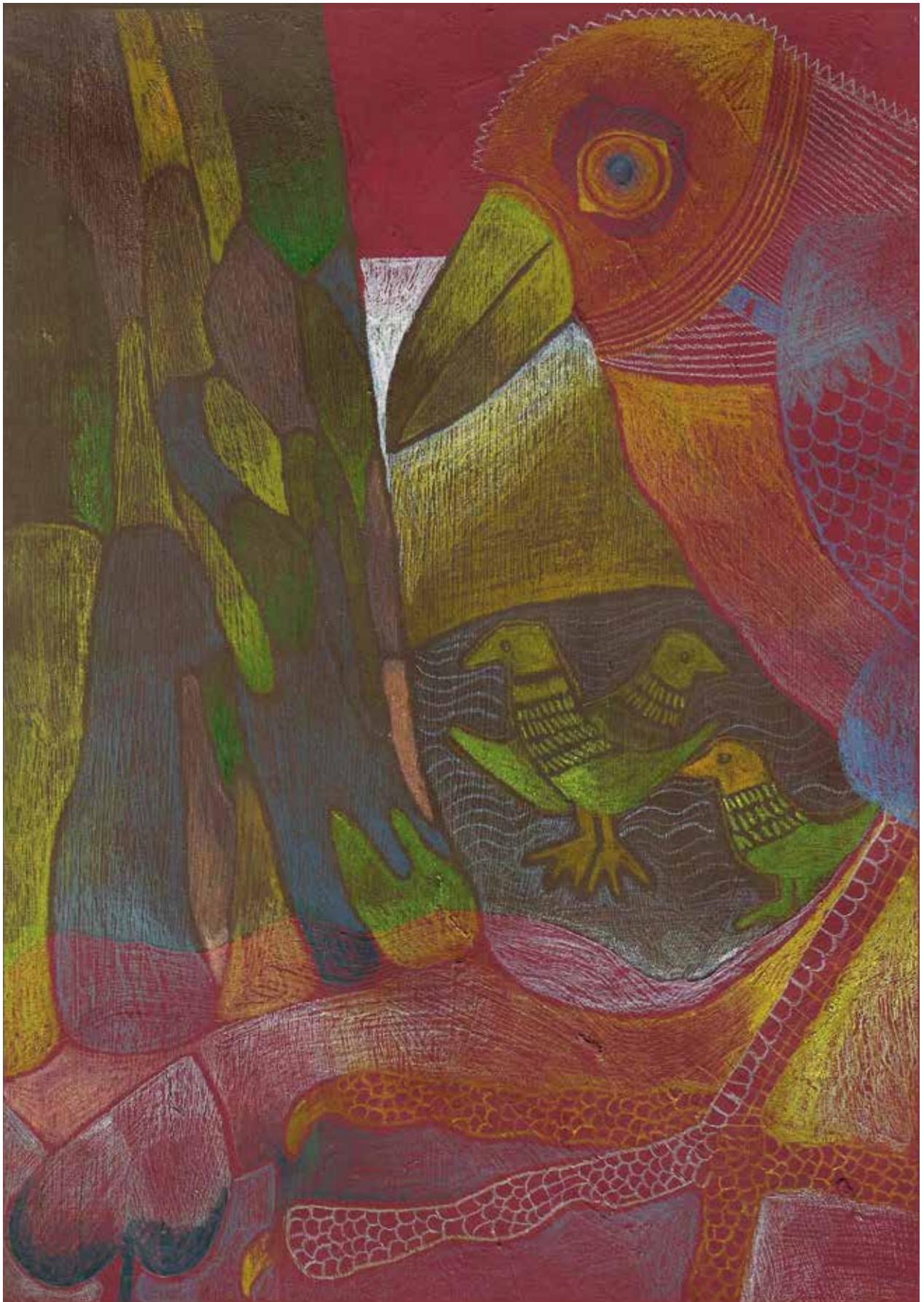
Author book contains 30 full-page illustrations, size A4, few small illustrations in the text and two illustrations used on the endpapers. For the cover I used one of the illustrations from the book. Illustrations are performed on the white paper, 220 g weight. For the color paint I used colors of black, brown and red by HetColor. For drawings I used crayons by KOH-I-NOOR HARDTMUTH Mondeluz 3720, Farber-Polychromos Castle, Castle-Farber Albrecht Dürer and Castel Polychromos 9201. The typography of a book is in clean and simple style.

13. SEZNAM PŘÍLOH

1. Frontispis
2. Proč je vrána černá
3. První koala
4. Zlomyslná vrána
5. Pelikán Boora
6. Emu a jeřáb
7. První klokani
8. Ježura Djirmanga
9. První včely
10. Prvý krokodýl
11. Sarančí žena Eelgin a strašlivý pes Gaiya
12. Jak krahulík ukradl oheň
13. Kaloň a varan
14. Proč žije orlovec u moře
15. Proč nemá koala ocas
16. Orel kakadu a agama límcová
17. Jak se dostal na zem oheň
18. Proč Australci nechodí samotní
19. Proč Australci nechodí samotní II.
20. Kystráček a pštros emu
21. Drop a emu
22. Drop a emu II.
23. Orel Warlawurrukurlu
24. Pomsta vrány Guragag
25. Žíznivá žába Tiddalik
26. Obří klokan a malý chlapec
27. Obří klokan a malý chlapec II.
28. Vrána a bílý kakadu
29. Goolagaya a bílý dingo
30. O zatoulané dívce

(foto vlastní)

(foto vlastní)

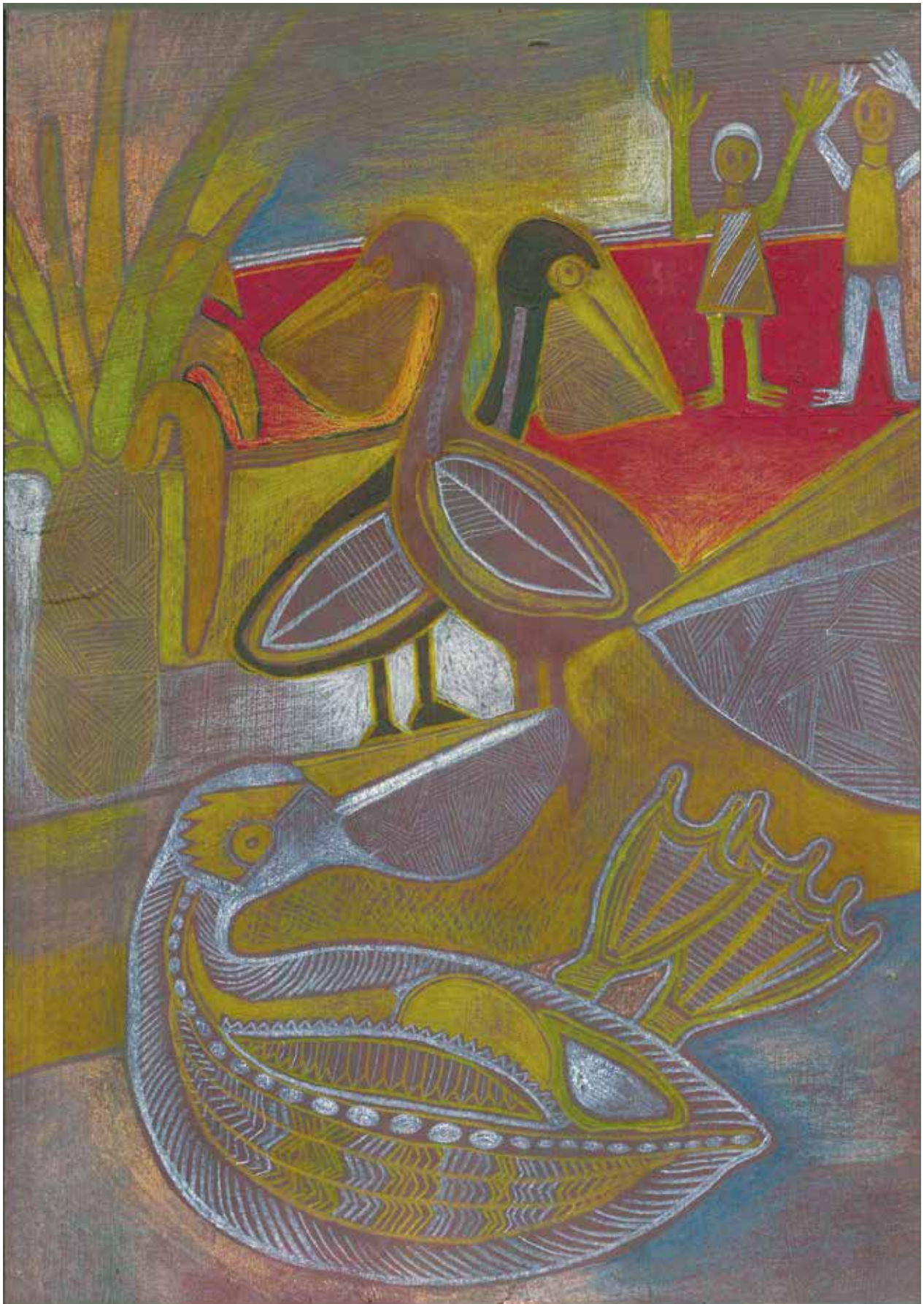

(foto vlastní)

3.

(foto vlastní)

(foto vlastní)

5.

(foto vlastní)

6.

(foto vlastní)

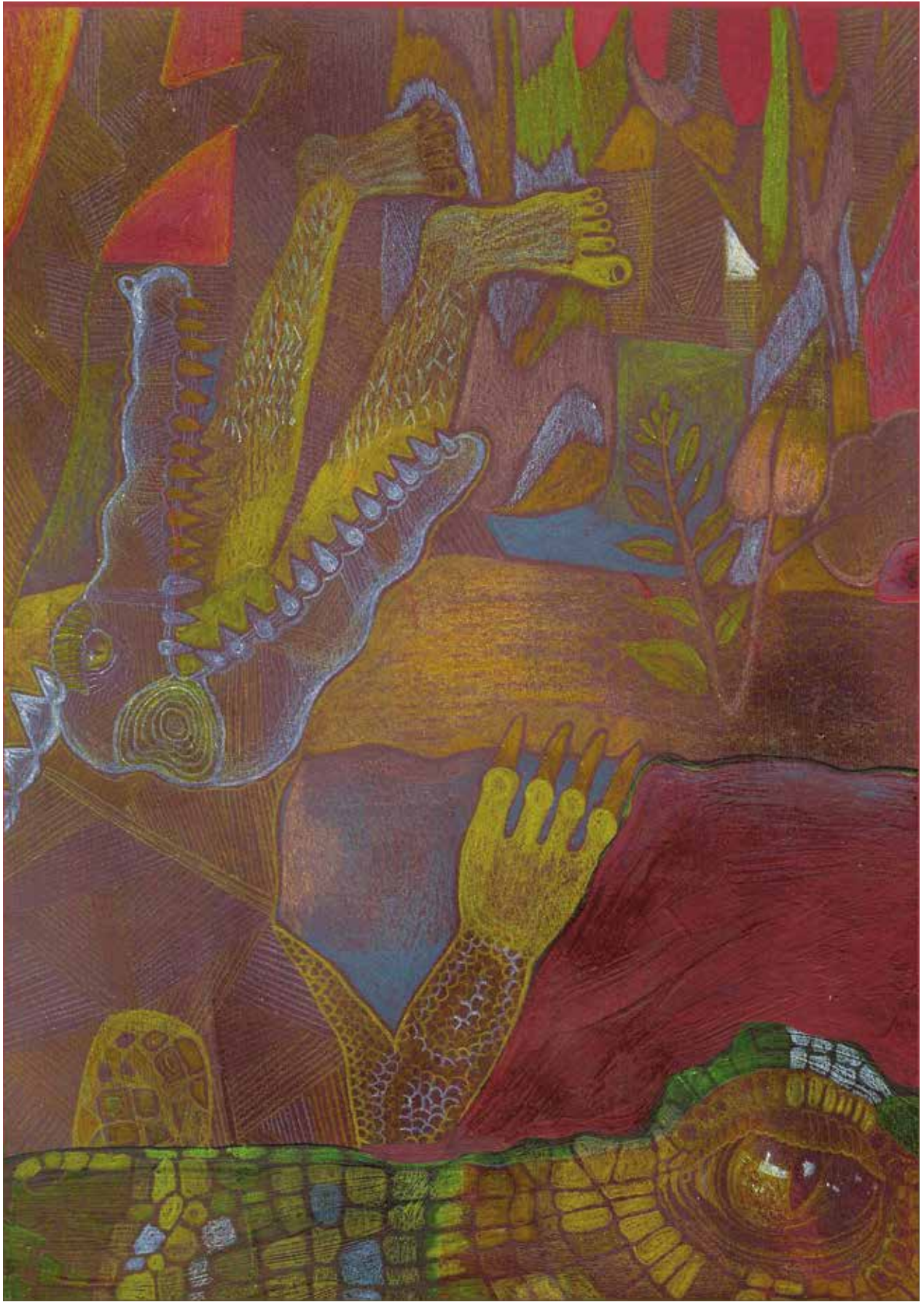

(foto vlastní)

8.

(foto vlastní)

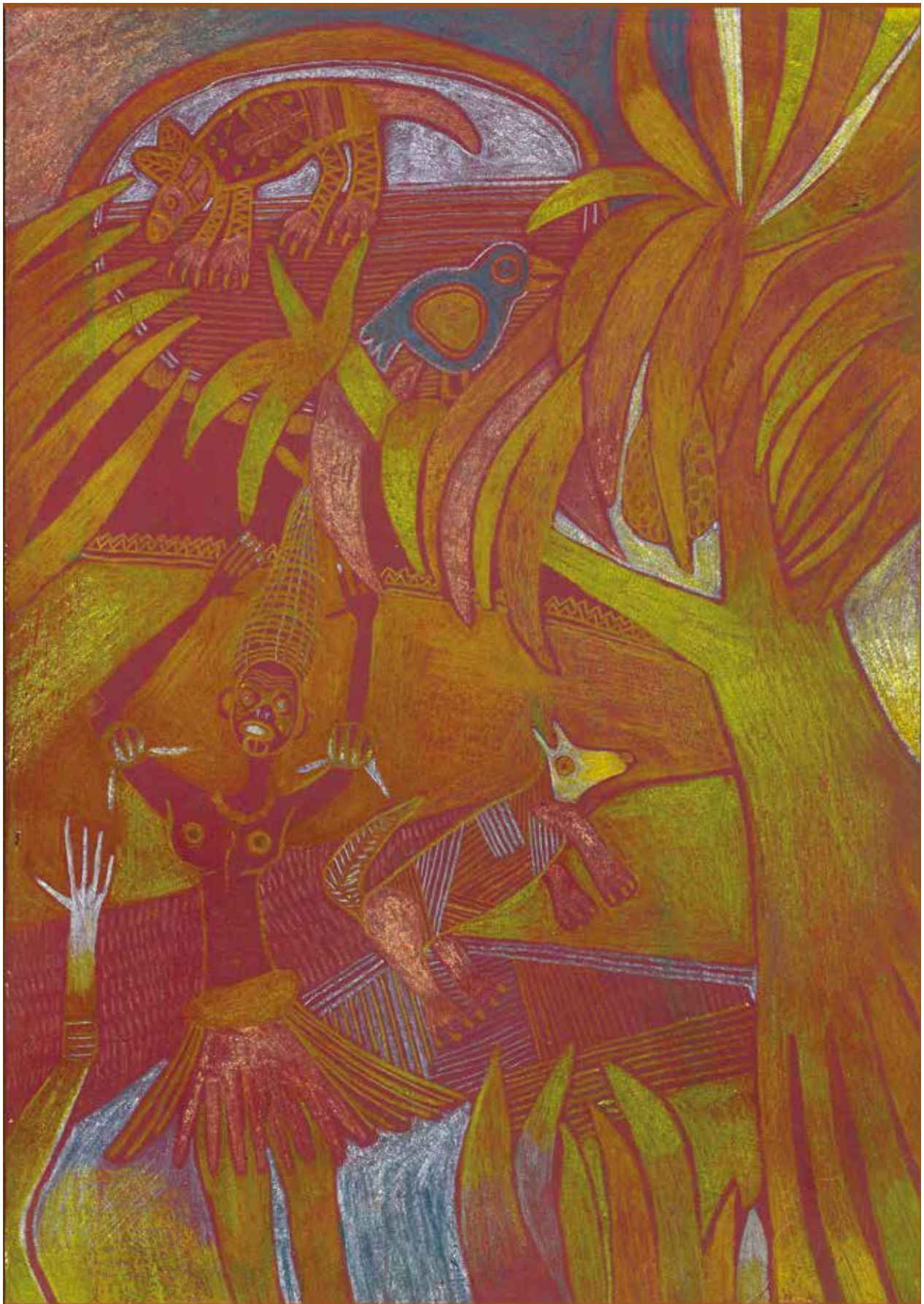

(foto vlastní)

(foto vlastní)

11.

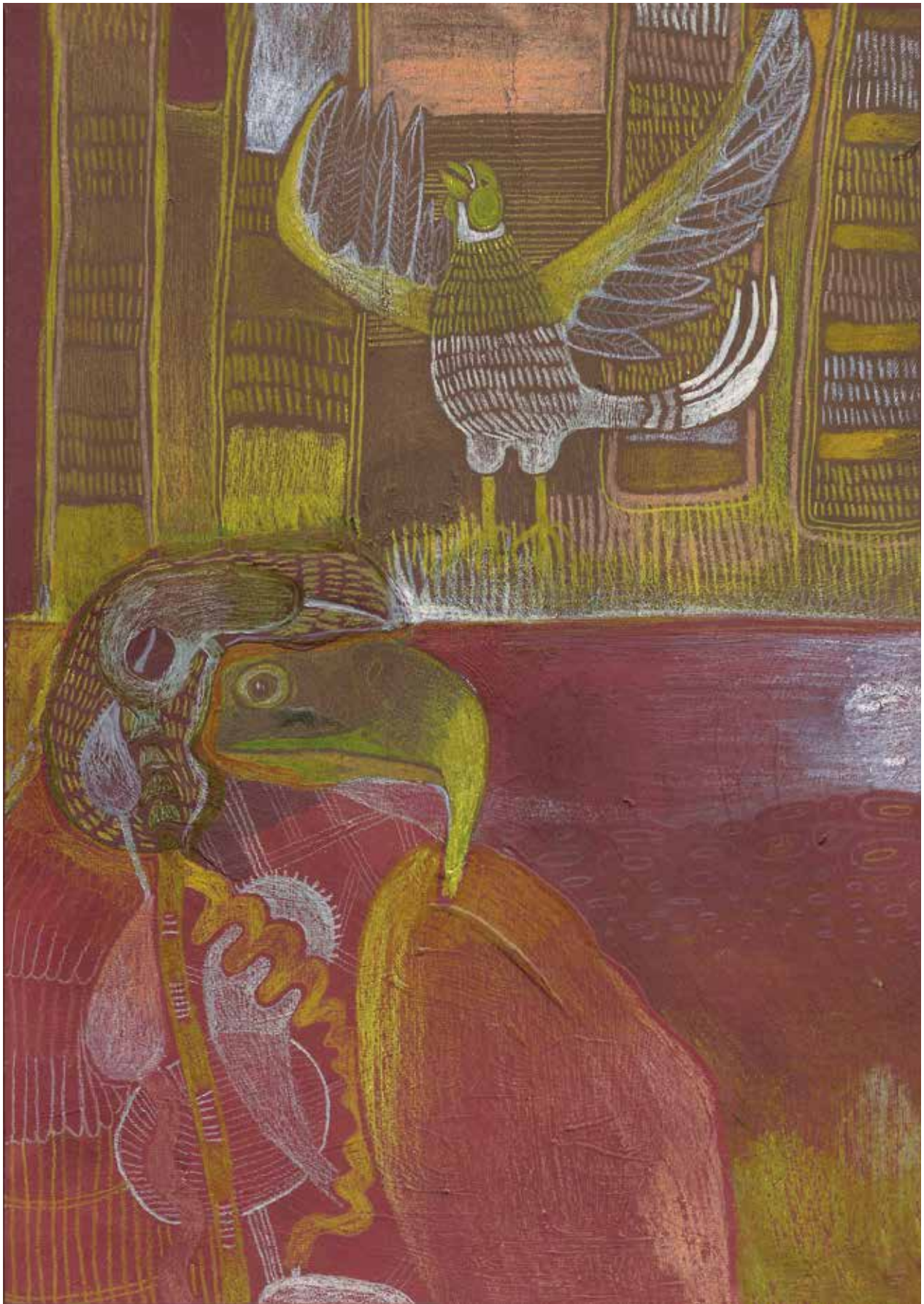
(foto vlastní)

12.

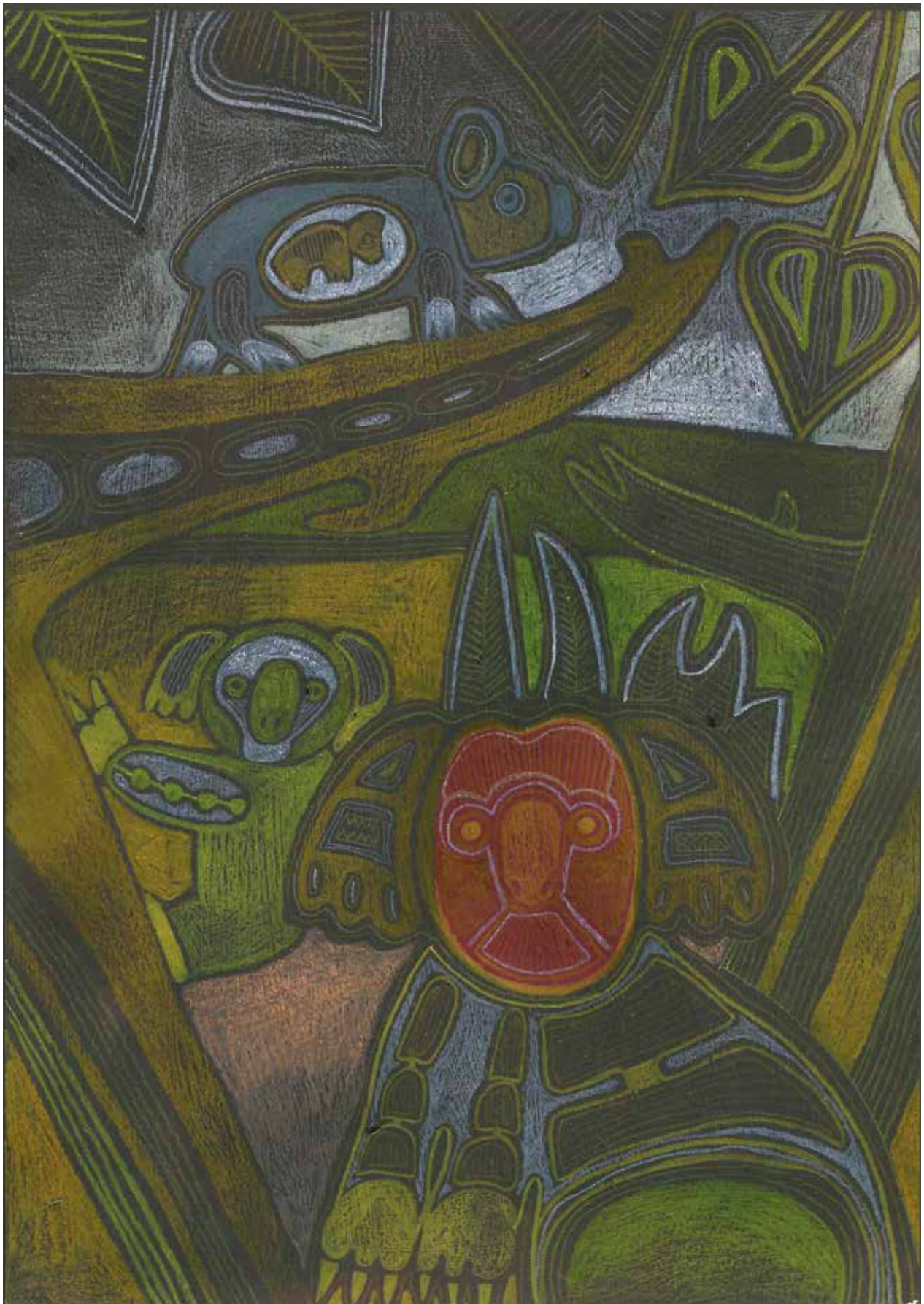

(foto vlastní)

13.

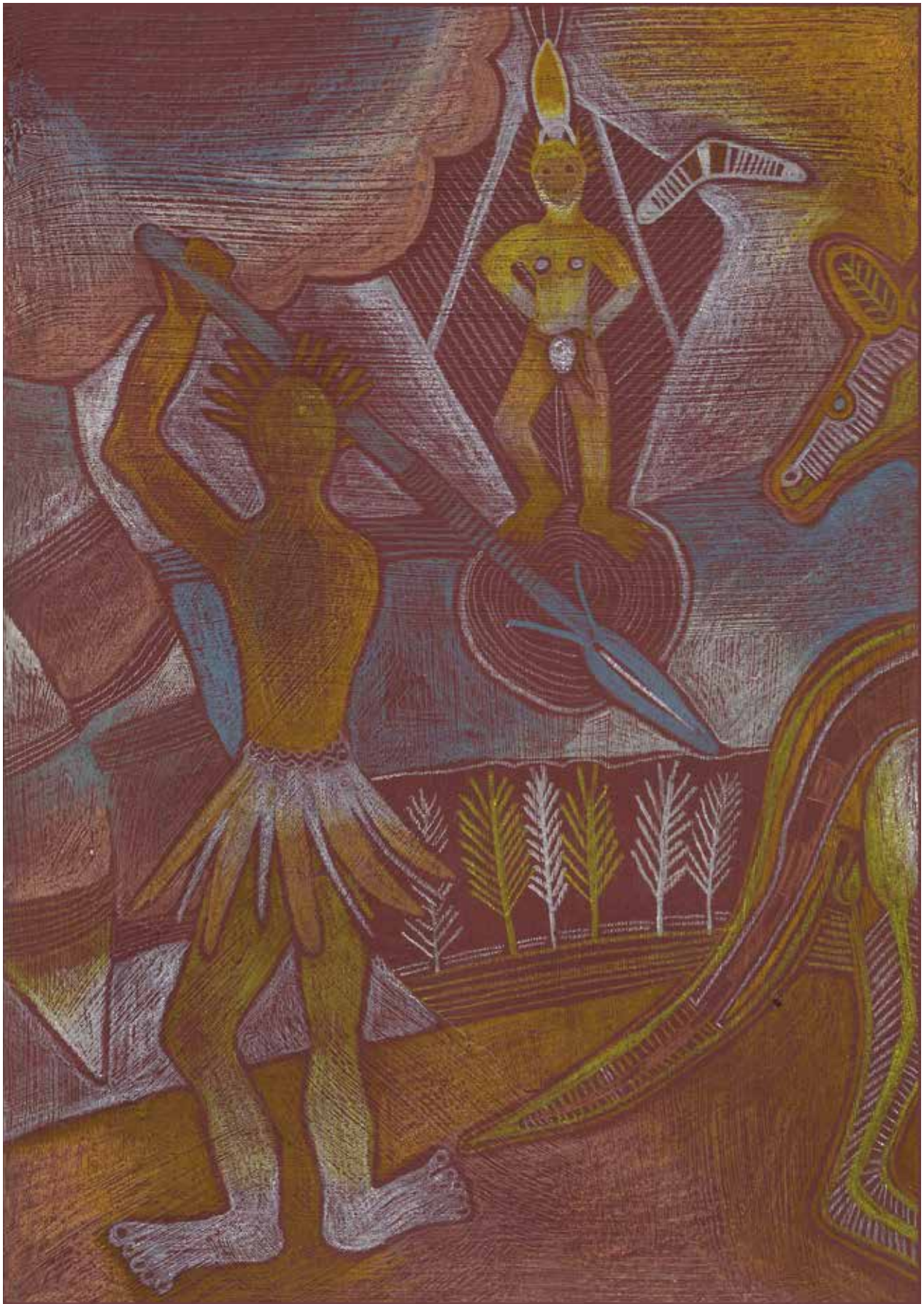
(foto vlastní)

(foto vlastní)

(foto vlastní)

(foto vlastní)

(foto vlastní)

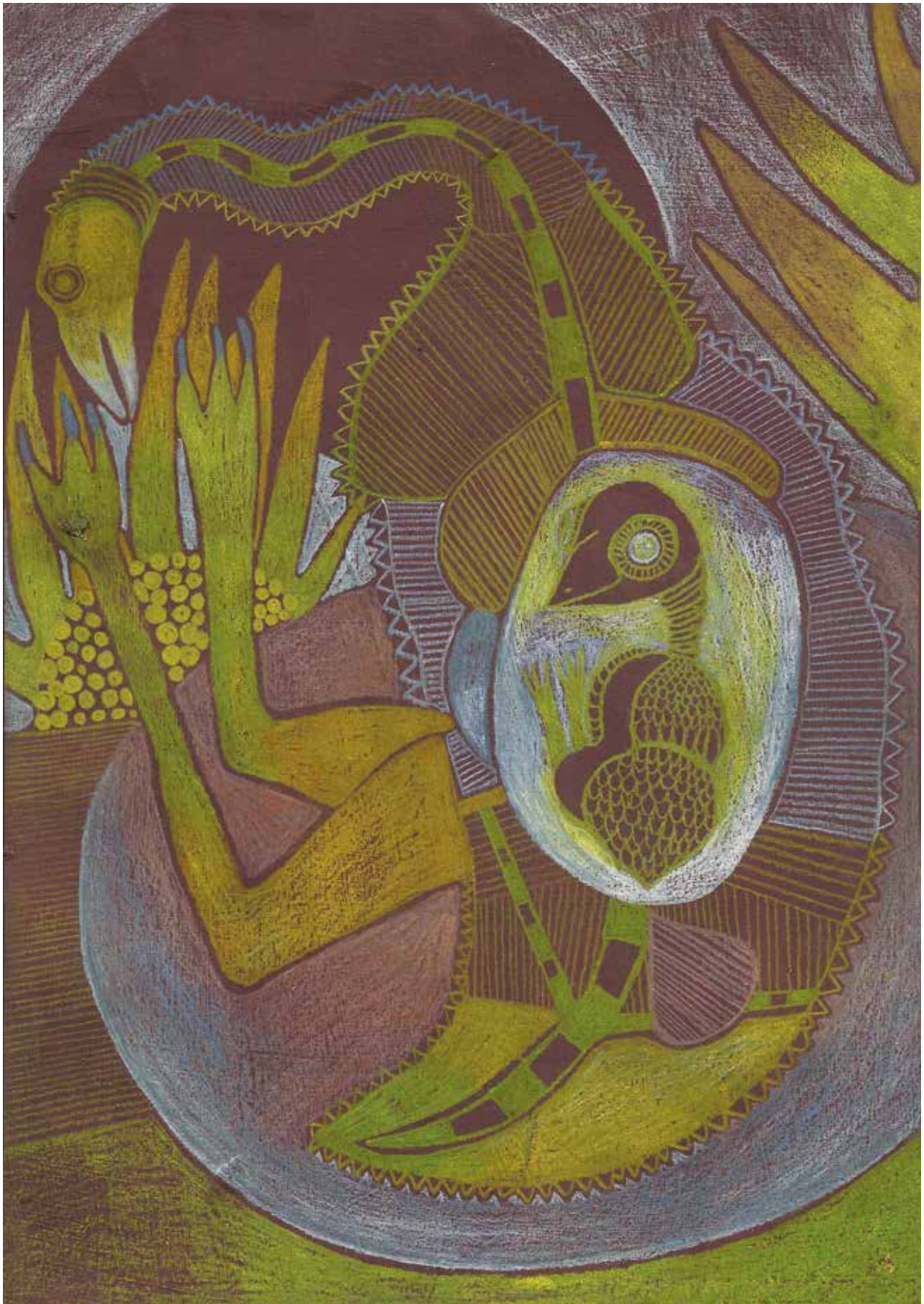
(foto vlastní)

(foto vlastní)

(foto vlastní)

(foto vlastní)

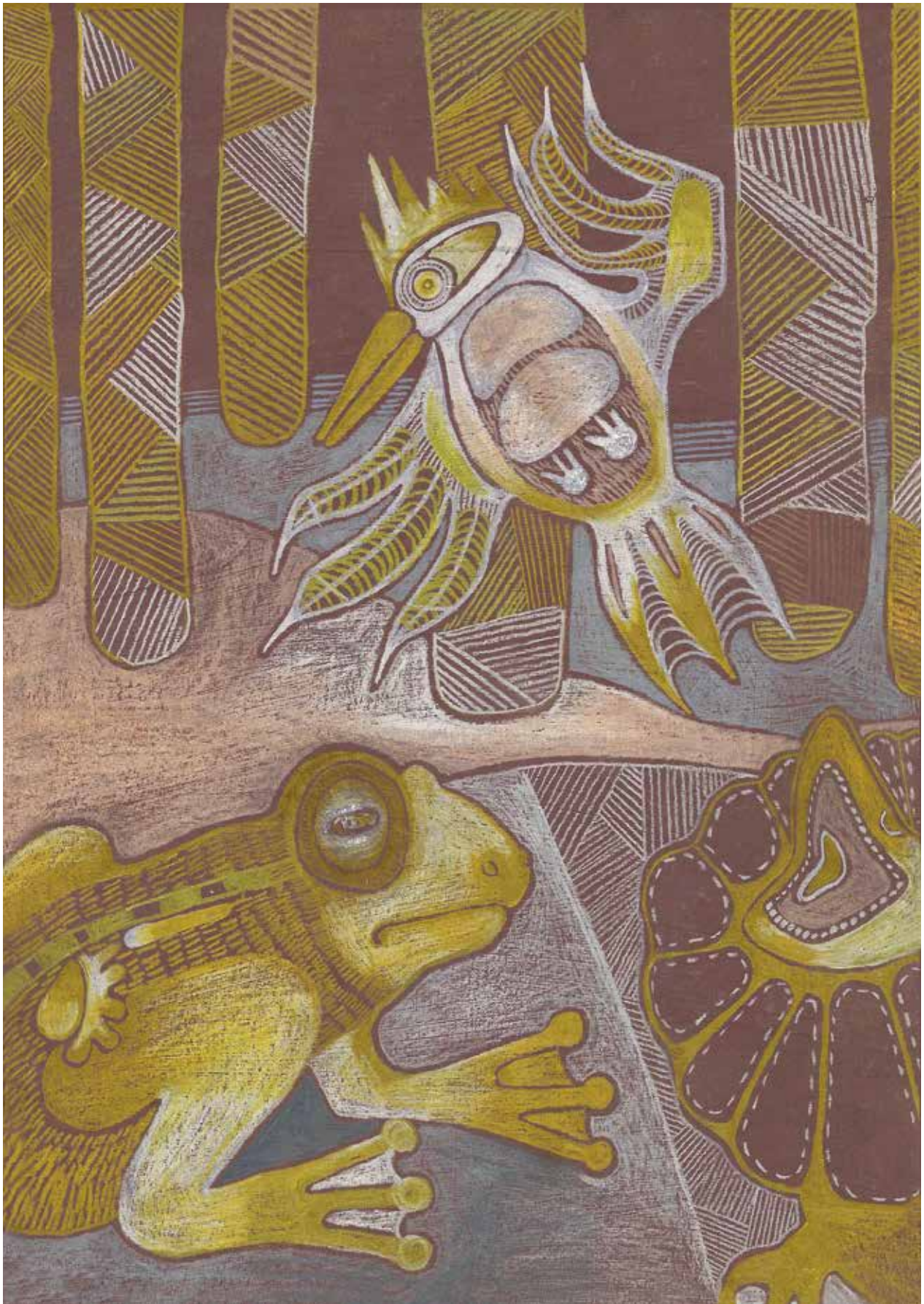
(foto vlastní)

23.

(foto vlastní)

24.

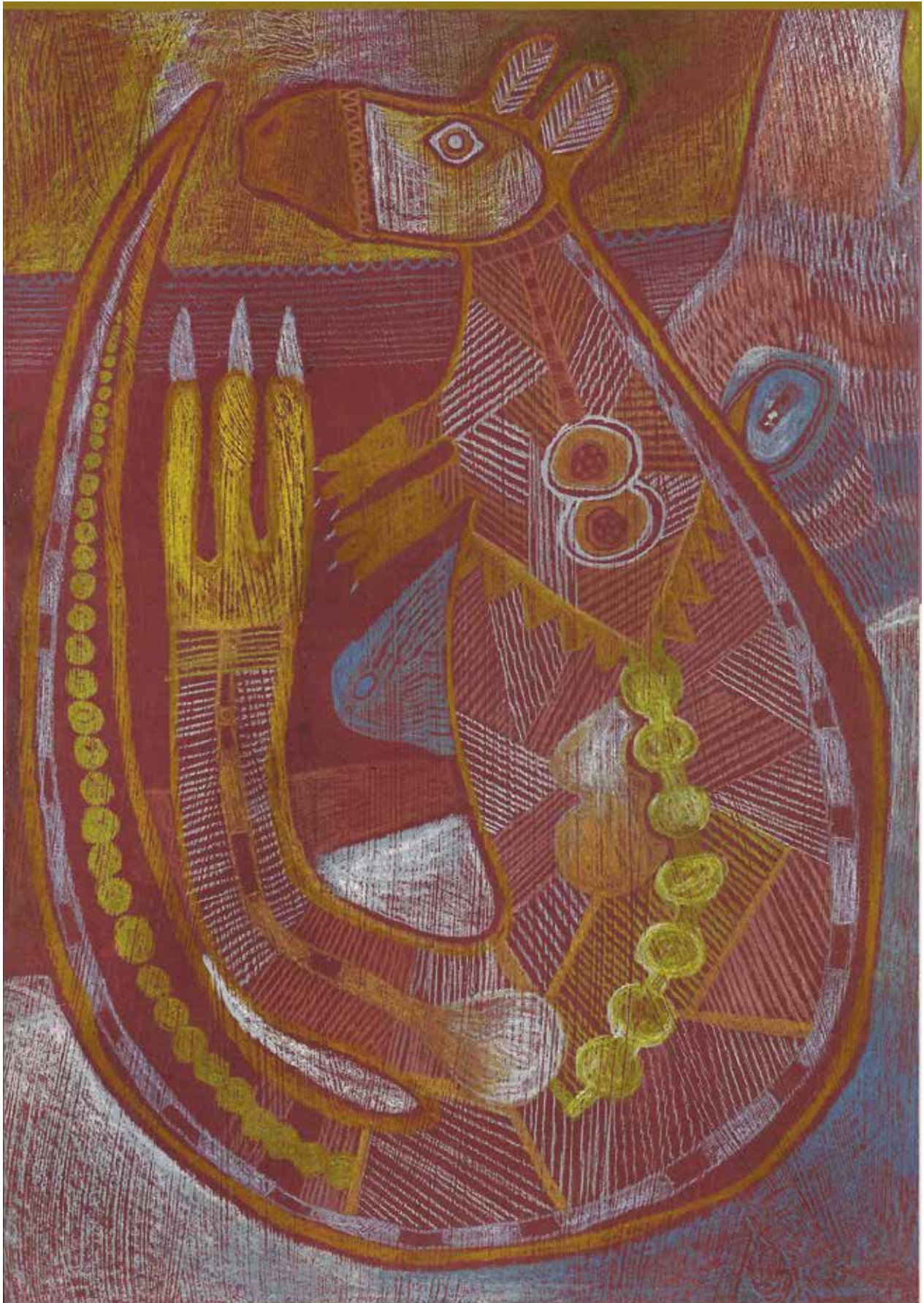

(foto vlastní)

(foto vlastní)

26.

(foto vlastní)

(foto vlastní)

(foto vlastní)

(foto vlastní)